

סדר סימני ראש השנה

קידוש וברכות על הסימנים

פירוש סדר הברכה
ועל פירות ראש השנה
ועל הסימנים

סימנים לרחל

לפי שמוסר יעקב סימנים לרחל,

סימנים לרחל

"וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַהֲנֵה הִיא לְאֵה "אָבֵל בְּלִילָה לֹא
הִיְתָה לְאֵה, לְפִי שְׁמֵסֵר יַעֲקֹב סִימָנִים לְרַחֵל,
וּכְשֶׁרָאָתָה רַחֵל שְׁמֵכְנִיסִין לוֹ לְאֵה אָמְרָה:
עֲכָשׁוּ תַכְלֵם אַחֹתַי, עֲמֹדָה וּמְסָרָה לָּהּ אוֹתָן
סִימָנִים"

רש"י על התורה, פרק כט, כה

לע"נ

רחל בת תמו לבית משפחת אביטן

שנפטרה ליל שבת קודש בראשית

אור לכ"ז תשרי תשפ"ג

ואזכרתה אחד עשר חודש כז' אלול תשפ"ג

ימים אחדים טרם ראש השנה תשפ"ד

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

נכתב ונערך על ידי בנה מאיר הי"ו

לע"נ אמנו רחל בת תמו

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

פתח דבר

אלול תשפ"ג

תפילת אמא רחל עליה השלום ידועה הייתה, וכל בניה ובנותיה נכדיה ונכדותיה, הכירו את תפילת אמנו, תפילה היוצאת מן הלב ופותחת שערי שמייים.

ראש השנה נפתח במסורת אמותינו עם קביעת סדר ליל ראש ובאכילת סימנים, אמא עליה השלום הייתה דואגת לעריכת השולחן ולהבאת כל הסימנים לברכה כפי שרחל אמנו מסרה את הסימנים.

תפילתה הייתה שסימנים אלו יפתחו את שערי השנה החדשה והמשאלות הנלוות לכל סימן, הייתה הן מאחלת ומצפה לשנה טובה יותר, והאמינה כי יש להן כוח סגולי מיוחד לאכילת מאכלים אלו המשפיעים על מזלנו בשנה החדשה.

כל מה שאנו עושים בראש השנה יש לו משמעות מיוחדת לכל השנה, שהואיל וזה היום הראשון לשנה, שבו נחתכים חיים לכל חי, כל מעשה, דיבור ומחשבה שבאותו היום משפיעים על כל השנה

יהיו דברים אלו לזכר נשמת אמנו ותהא מליצת יושר על משפחתה בניה ובנותיה וכל אשר לה.

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

תוכן עניינים

- 35..... תפילה לפני קידוש וקידוש על היין
- 7..... מקור המנהג לאכילת סימנים בר"ה
- 12..... מתי אוכלים את הסימנים?
13. סדר הברכה ואמירת 'יהי רצון' באכילת הסימן
- 14..... סדר אכילת הסימנים לפי קהילות
- 16..... תמר
- 18..... כרתי - כרישא
- 20..... סילקא-סלק
- 22..... קרא-דלעת
- 24..... רוביא
- 26..... רימון
- 28..... ראש של כבש
- 30..... דגים
- 32..... תפוח בדבש
- 34..... ריאה/ חבושים/ גזר

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

מקור המנהג לאכילת סימנים

בתחילת הסעודה בערב ראש השנה נוהגים לקיים 'סדר ראש השנה'. זהו מנהג עתיק יומין, ויש המקיימים אותו לאחר הקידוש ויש המקיימים אותו לאחר ברכת המוציא, ראו פרק הלכה. בערב זה נוהגים לאכול 'סימנים' - מאכלים מסוימים המסמלים תקוות ובקשות לקראת השנה החדשה, ולכל מאכל מצרפים ברכה-בקשה המתאימה לו ולתקווה המיוחסת לו. הברכה מתחילה במילים: "יהי רצון מלפניך... ש..." הברכות והמשאלות הנלוות לכל סימן הן שאיפות וציפייה לשנה טובה יותר, ואנו מאמינים כי יש להן כוח סגולי מיוחד המשפיע על מזלנו בשנה החדשה. כל מה שאנו עושים בראש השנה יש לו משמעות מיוחדת לכל השנה, שהואיל וזה היום הראשון לשנה, שבו נחתכים חיים לכל חי, כל מעשה, דיבור ומחשבה שבאותו היום משפיעים על כל השנה.

יסודו של מנהג זה כבר בדברי חז"ל בתלמוד הבבלי (מסכת כריתות דף ו' עמוד א'):

"אמר אביי: השתא דאמרת סימנא מילתא היא, יהא רגיל איניש למיכל ריש שתא קרא ורוביא, כרתי, סילקא ותמרי" (תרגום: עכשיו, שאמרת שלסימן ישנה משמעות, יהא רגיל אדם לאכול בראש השנה קרא – דלעת, רוביא – לוביה, כרתי - כרשה, סילקא - סלק ותמרי – תמרים).

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

ואילו הגמרא בהוריות מציינת יהא אדם רגיל לראות בראש השנה..

חז"ל מזכירים את המאכלים האלה, **ששמם** (חלקם בארמית) או **טבעם** של המאכלים רומז לסימן טוב והם מתאימים לתוכן התפילות שאנו נוהגים לומר לפני כל אכילת מאכל.

רש"י מציין מדוע מאכלים אלו מפני שהם גדלים יותר מהר משאר פירות וירקות וסימן טוב לראותם בראש השנה.

התלמוד במקור שלעיל מזכיר רק את **האכילה**, ובמקום אחר הוא מזכיר שיש לראות את הפרי ולא לאוכלו ואינו מזכיר את הבקשות הנלוות לאכילה. מאוחר יותר התווספו הבקשות- התפילות לאכילת הסימן.

השאלה העולה: כיצד אכילת סימן – מאכל משפיעה על העתיד? גדולי החכמים כבר שאלו מהו מקומו של מנהג זה. האם מנהג זה אינו ניחוש, האסור על פי התורה? (ה'ניחוש' היה נפוץ מאוד בעולם העתיק, דומה לאמונה התפלה בת ימינו - חתול שחור ועוד.)

כדי למנוע מהמון העם את חטא הניחוש בסעודת ראש השנה, נוספה במרוצת השנים לכל אחד מהמאכלים הסמליים גם אמירת תקווה ותפילה לקב"ה שיסייע בהגשמת המטרה והבקשה. וכך

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

היה מנהגו של רב האי גאון,¹ שהיה לוקח כל אחד ממיני המאכלים ואומר: "קָרָא - ייקרע גזר דיננו, רופֵּא - ירבו זכויותינו וגו'", כבקשה לה'.

השל"ה² כתב: "אלא הענין הוא שאין שום רמז באכילת הפרי, רק הפרי הוא סימן שיזכור האדם... ויתפלל על הדבר הזה... נמצא, העיקר הוא התעוררות והתפילה, ולאחר שהתפלל ואוכל דבר זה אז הוא רושם שתתקיים תפלתו..."

וכן המאירי³ כתב שהיו מושחים את המלך למלוכה ליד המעיין, כסימן טוב שמלכותו תימשך כמעין נובע. הוא כותב שלכך נועדו גם סימני ראש השנה, לרמוז לדברים הטובים הרמוזים בפירות. כלומר, הסימנים הם מקור השראה כדי להתפלל טוב יותר, אך אינם פועלים כלום, ולכן אין בזה משום ניחוש.

¹ רב האי גאון (939–1038): אחרון גאוני בבל, ראש ישיבת פומבדיתא. ענה על אלפי שאלות שנשלחו אליו על ידי יהודים ברחבי אסיה, אירופה וצפון אפריקה, בכל תחומי היהדות.

² רבי ישעיה הלוי הורוויץ (1558–1630): כונה השל"ה על שם חיבורו "שני לוחות הברית". היה מגדולי רבני אשכנז במאה ה-17.

³ המאירי: רבי מנחם בן שלמה למשפחת המאירי, המוכר בעיקר בשם 'המאירי' (1249–1315), מגדולי מפרשי התלמוד הבבלי וחכמי פרובנס. תושב העיר פרפיניאן שבפרובאנס (כיום בחבל לנגדוק-רוסיון שבדרום מערב צרפת).

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

בניחוש אדם אומר שאם יקרה דבר מסוים, הרי שיפעל או יתנהג בצורה מסוימת. במקרה של אכילת הסימנים זה הפוך - האמירה שלפני אכילת הפרי קובעת שהמציאות תהיה טובה. הסימנים אינם מגלים לנו מה לעשות, אלא הם יוצרים את המציאות. בעת אכילת הסימנים אנו מבקשים ששנה זו תהא שנה טובה ומלאה באותם דברים טובים שביקשנו בעת אכילת הסימנים.

בפעולה זו של אכילת הסימנים ואמירת הבקשות אנו מביעים רצון לפתוח דף חדש, חלון הזדמנויות, ציפייה למשהו טוב, תקווה חדשה ועוד. כבר בתחילת השנה אנחנו מנסים להרגיל את עצמנו ואת המשפחה כולה להסתכל על הטוב ולחפש את הדברים הטובים. אנו רוצים לפתוח בעין טובה, לראות טוב ולמצוא זכות וחיוב בכל אדם וחבר. הסימנים מזכירים לנו שצריך לפעול בראייה טובה ובצורה טובה בכל מעשה, והתקווה שלנו היא שזה ישפיע על כל ימי השנה.

משום כך האמינו חכמים שכל אחד מהמאכלים הנאכלים בראשיתה של השנה החדשה, עם הבקשות - התפילות הנלוות - הוא "סימן" לפאות ותפילה על עתיד טוב והתחדשות בשנה הקרובה. כך שמעבר לתפילה הנאמרת אפשר לכוון ולהוסיף בלב כל דבר המפריע להצלחה ופוגע בה.

הסימנים הם סמלים ורמזים בלבד. **מי שאינם מעוניינים לאכול סימן - מאכל כלשהו - לא חייבים** (אבל כמובן שגם לא מברכים על

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

הפרי או הירק). בכל מקרה, אין שום מניעה לומר את הנוסח "יהי רצון מלפניך... ש..." , הנאמר בדרך כלל יחד עם אכילת הסימן.

על פי העיקרון הזה, נוספו מנהגים לאכול מיני מאכלים שונים, שיש בשמם או בצורתם או בטעמם, סימן טוב לשנה החדשה, כל עדה לפי שפתה והמאכלים שהיו מצויים אצלה. וטוב לכל אדם להמשיך במסורת מנהגי משפחתו.

נוהגים לאכול בראש השנה מאכלים טובים ומשובחים לסימן טוב לכל השנה. ורבים נמנעים לבשל מאכלים חמוצים, מלוחים ומרירים, ענבים שחורים או פירות בוסר כך נוהגים רבים מקהילות ספרד ואשכנז לגבי מאכלים חריפים, רבים נהגו שלא להימנע מלאוכלם,

מתי אוכלים את הסימנים?

קיימים מספר מנהגים מתי יש לאכול את הסימנים? אחר הקידוש או בתוך הסעודה וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו.

בשו"ת יחוה דעת הרב עובדיה יוסף זצ"ל (ח"א סימן פ"ב):

כתב: דיש נוהגים להגיש לשולחן פירות וירקות אלה בין הקידוש לסעודה, לפני נטילת ידיים של סעודה, ואז צריך לברך גם כן בורא פרי האדמה על הרוביא.

ומכל מקום יותר נכון לנהוג לברך על הפירות האלה אחר ברכת המוציא, כדי לא להיכנס בספק ברכה אחרונה שלהם"

רבים מבני קהילת מרוקו נהגו לאכול אחר הקידוש (וכך נהג מו"ר אבי זצ"ל) שראוי לאכול כל אלה הדברים תיכף בכניסת השנה, לסימנא להורות שכל אלה הדברים רומזים לסימן טוב הרמוז בשמם וזו היא סיבת אכילתם בלילה הזה, ולא בתוך הסעודה שכבר מילא את כרסו בשאר הדברים ולא מוכחא מילתא אם אוכלים לסימן או לתבשיל בעלמא ואם לא עושים אחר תיכף אחר הקידוש יפוג טעמם ונימוקם של סימנים אלא. וכן הובא בשו"ת מים חיים לרבי יוסף משאש דכן מנהג העולם לעשות סדר זה אחר הקידוש קודם הנטילה וברכת המוציא, אך מציין שאביו נהג לאכול בתוך הסעודה וכן כתב הרב שלום משאש דמנהגו ליטול ידיו ולברך המוציא קודם לסדר הסימנים.

סדר הברכה ואמירת 'יהי רצון' באכילת הסימן

גם כאן קיימים מספר מנהגים וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו ואם אין לו מנהג ינהג כמנהג הראשון

מנהג ראשון

אם אותו הפרי או הירק שנוטלו טעון ברכה ראשונה, יברך עליו תחילה ויטעום ממנו מעט ואחר כך יאמר יהי רצון ואין להקדים אמירת יהי רצון קודם הברכה משום שיש לסדר את השבחה ואחר כך יתפלל שיש להקדים שבחו של הקב"ה דהיינו הברכה קודם לשאילת צרכי אדם דהיינו בקשת יהי רצון

והבן איש חי כתב (פרשת ניצבים) דיברך בורא פרי העץ ויאכל תמרה אחת ואחר כך יאמר יהי רצון ויאכל תמרה השניה

מנהג שני

הגאון רבי יצחק דנאן בספרו שו"ת ליצחק כתב דהוא מנהגנו לומר יהי רצון בין הברכה לאכילה- מברך על הפרי אומר היה רצון ואז אוכל. וסבר שאין בזה משום הפסק כיון שהוא לצורך ואם יברך ויטעם אחר כך יאמר יהי רצון הרי האכילה חלף הלך לו ובמה יתעוררו כוחות עליונים בקול דברו ואין כל מאומה בידו וגם אין לומר יהי רצון קודם הברכה דאין ראוי להקדים צרכי עצמו לברכת השם וכך נהג מו"ר אבי זצ"ל לברך על הפרי לומר יהי רצון ולאכול שאין זה הפסק בין הברכה לאכילה

סדר אכילת הסימנים לפי קהילות

גם כאן קיימים מספר מנהגים וינהג כמנהג אבותיו ואם אין לו מנהג ינהג כמנהג עדות מזרח

קהילות מרוקו, תוניס אלגיר	חלק מקהילות מרוקו	עדות מזרח וגם קצת מקהילות מרוקו
תפוח בדבש/ מבושל בסוכר	תפוח בדבש	תמר
סילקא - סלק	כרתי	רוביא
תמרי	סלקא	כרתי
קרא- דלעת	דגים	סלקא
רוביא לוביא/חילבה/שו משומין	ראש כבש	קרא
רימון (יש שומרים אותו ליום השני - שהחיינו)	רימון	רימון
דגים	תמרים	תפוח בדבש
ראש כבש	רוביא	ראש כבש

יש הנוהגים להוסיף ריאה, חבושים ועוד. כמו כן יש הנוהגים לשמור פרי חדש כגון רימון או תמר ליום השני של ראש השנה, ובמהלך הסדר מוסיפים את הפרי החדש.

סדר הברכות

'יהי רצון' לכל סימן וטעם אכילת כל סימן

סדר הסימנים המופיעים כאן

- תמר
- כרתי
- סילקא
- קרא
- רוביא
- רימון
- ראש של כבש
- דג
- תפוח בדבש
- סימנים נוספים

תמר

לפני אכילת הפרי מברכים "בורא פרי העץ", אולם אם כבר בירכו על התפוח אין מברכים ואומרים רק "יהי רצון... ש..."

אם אוכלים תמרים שהם לחים-צהובים מברכים גם ברכת "שהחינו".

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ.

(בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֵינּוּ וְקִיְמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמַן הַזֶּה.)

לאחר האכילה או לאחר הברכה אומרים בקשה זו:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂפִיתָמוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׁוֹנְאֵינוּ וְכָל־מְבַקְשֵׁי רַעְתָּנוּ:**

השעם לאכילת הפרי:

השם תמר מזכיר את המילה העברית "תם", שמשמעותה נגמר, הסתיים, ולכן אנו מבקשים "שְׂפִיתָמוּ שׁוֹנְאֵינוּ וְאוֹיְבֵינוּ וְכָל מְבַקְשֵׁי רַעְתָּנוּ". התמר בא לסמל את התקווה שיסתיימו המלחמות והמחלוקות ושכל מבקשי רעתנו יניחו לנו.

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

התמר הוא אחד מסמלי הארץ המובהקים, וכף התמר מופיעה לראשונה על מטבע של יוחנן הורקנוס הראשון (135-104 לפני הספירה). עץ התמר סימל את שיבת העם לארץ ישראל ואת ההתחדשות הציונית והקמת המדינה.

לאחר סיום המרד הגדול וחורבן בית המקדש השני בשנת 70 לספירה, הפיצו הרומאים מטבע המוכר בשם: 'יהודה השבויה', שציין את ניצחונם של הרומאים על היהודים. במטבע נראית שבועיה יהודייה יושבת בצלו של עץ תמר, ולצידה חייל רומאי חמוש בחנית. במהלך ימי מרד בר כוכבא (132-136

לספירה), הוטבע עץ התמר על גבי מטבעות משלטון בר-כוכבא. בחזרה המתחדשת לארץ ישראל הופיע עץ התמר על מטבע בן 100 פרוטות, הלקוח ממטבע של בר-כוכבא. אותו עץ תמר הופיע גם על מטבע בן 10 אגורות (1960) ועל אגורה חדשה (1980). בשנת 1995 יצא מטבע של 10 שקלים ועליו מוטבע עץ תמר עם שבעה עלים, שני סלים, סמל המדינה, והמילים "לגאלת ציון" בעברית מודרנית ועתיקה. בראייה היסטורית הרומאים נעלמו ואילו היהודים שבו לארצם.

אזכורים במקרא: ארבע-עשרה פעמים בלבד מוזכר התמר במקרא במובן העץ ופירותו (יריחו עיר התמרים, תומר דבורה הנביאה, צדיק כתמר יפרח ועוד)

כרתי - כרשה

הנוהגים לקיים את סדר ראש השנה לפני ברכת המוציא, יברכו לפני אכילת הירק "בורא פרי האדמה". אם כבר בירכו על הקרא, על הרובאי או על הסלק אין מברכים שוב ואומרים רק: "יהי רצון..."

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה.

לאחר האכילה או לאחר הברכה אומרים בקשה זו:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂיַכְּרֶתוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׁוֹנְאֵינוּ וְכָל־מְבַקְשֵׁי רַעְתָּנוּ:**

כְּרָשָׁה, או בשמה העממי לוף, דומה לבצל ירוק, ובארמית היא מכונה כרתי. השם מזכיר את שם הפועל "לכרות", ומסמל את התקווה שכל האויבים, השונאים ומבקשי רעתנו יניחו לנו. ניתן גם לכוון בבקשה שייכרתו כל הגורמים הפנימיים או החיצוניים המפריעים לנו לצמיחה ולהתחדשות.

הטעם לאכילת הירק:

השם כרתי משמש כמשחק מילים לשורש המילה כרת בעברית, וכך הלשון בבקשה - שייכרתו אויבי עם ישראל ושונאיהם. זוהי ברכה לאומית הנוגעת לביטחון האומה ומבטאת בקשה ורצון שכל אויבי העם היהודי יניחו לנו. לאורך כל אלפי שנות קיומו,

העם היהודי חווה על בשרו סבל ומכאוב מעמים אחרים, ובכל שנה ובכל דור עומדים עלינו אויבים הרוצים לכלותנו וניצלנו מהם. והנה הגיעה העת שבה קמה מדינת ישראל ואנו חיים בתוכה ומגינים על עצמנו, אולם עדיין ישנם אויבים שאינם רוצים בקיומנו בעולם.

בערבית שם הירק הוא פראת. המילה העברית מתועדת לראשונה במשנה, במסכת כלאיים (כ-200 לספירה): "תָּזְרַת וְחֻזְרַת גְּלִים, עֲלֵשִׁין וְעֲלֵשִׁי שְׂדֵה, פְּרִישִׁים וְכַרְישֵׁי שְׂדֵה". בתלמוד היא מוזכרת בשמה הארמי "כרתי", מה שכנראה מעיד על כך שהיה זה מאכל פופולרי ביותר.

גלגולו של השם

הכרשה אינה מוזכרת בתנ"ך בשם זה, אולם אונקלוס, בתרגומו על התורה, תרגם את המילה "חציר" כ'כרשה': "וְכָרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאֵל בְּמַצְרַיִם חָנָם אֶת הַקְּשָׁאִים וְאֶת הָאֲבֻטְחִים וְאֶת הַחֲצִיר וְאֶת הַבְּצָלִים וְאֶת הַשּׁוּמִים" (במדבר י"א, ה'). לדעתו החציר הוא כרשה הנזכר יחד עם הבצל והשום כמין הגדל במצרים.

חכמים אחרים השתמשו במילה קפלוט, שיבוש של המילה היוונית קפלוטון ("בעל ראש"), וכך מתרגם התנא יהונתן בן עוזיאל: 'קפלוטיא' כתרגום לחציר. פְּרִשָּׁה הוא שמו הרשמי של אותו קרוב משפחה פחות מוכר של הבצל והשום, אבל בדרך כלל מכנים אותו בשמות אחרים. במשפחות ספרדיות הוא מכונה על פי רוב פְּרִסָּה, ואילו במשפחות אשכנזיות מכנים אותו בדרך כלל לוף

סילקא - סלק

הנוהגים לקיים את הסדר לפני ברכת המוציא יברכו לפני אכילת הירק "בורא פרי האדמה", ואם כבר בירכו על הקרא, על הרוביא או על הכרתי אין מברכים ואומרים רק: "יהי רצון..."

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה.

לאחר האכילה או לאחר הברכה אומרים בקשה זו:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שִׂיִּסְתַּלְקוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ וְכָל־מִבְּקָשֵׁי רְעֵתָנוּ:**

הטעם לאכילת הירק:

השם סלק מזכיר את המילה בעברית "סילוק" - הסתלקות, ומסמל את התקווה שכל האויבים והשונאים יסתלקו. אך בבירור עמוק של תכונות הסלק כנראה יש קשר משמעותי יותר בין הבקשה "יהי רצון" למהות הסלק. לסלק יש תכונות ייחודיות המופיעות בדברי חז"ל: סילוק הפסולת מן הגוף. יוצא שלא רק שמו של הירק מזכיר את סילוק אויבנו, אלא גם תכונות הסלק מבטאות את לשון הסילוק.

הבקשה הנאמרת על הסלק היא "יהי רצון מלפניך... שִׂיִּסְתַּלְקוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ וְכָל מִבְּקָשֵׁי רְעֵתָנוּ". בירק הקודם שאכלנו, "כרתי", כבר אמרנו בקשה דומה: "שִׂיִּפְרְתוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ"

וְכָל מִבְקָשֵׁי רְעֵמָנוּ", לכן רב האי גאון כתב שהבקשה היא "יהי רצון מלפניך... שְׁיִסְתַּלְקוּ הַטֹּאֲתָנוּ".

הידעתם !

הסלק הוא גידול שמוצאו כנראה במזרח התיכון. בתלמוד הבבלי מזוהה הסלק כתרד (אין המדובר בצמח הנקרא כיום תרד). פרשני ימי הביניים ביארו אף הם את ה'תרדים' בשם הערבי 'סלק'. הרמב"ם כתב שמדובר במין דו-שנתי, וכנראה בתקופתו נהגו להשתמש גם בשורשי הסלק ולא רק בעלים.

בקרוב יהודי צפון אפריקה נוהגים להכין לכבוד ראש השנה תבשיל חגיגי מיוחד העשוי מעלי מנגולד ונקרא "בקילה". אצל יהודי בבל נהוג לא לאכול את הסילקא אלא רק לומר את תפילת "יהי רצון". (מתוך ויקיפדיה, ערך סלק)

לסלק יש היסטוריה עשירה, עוד מימי התלמוד. שורשיו של הסלק המתורבת מכילים כמות גדולה של סוכר, המהווה את חומר הגלם לייצור הסוכר הלבן שכולנו מכירים.

לסלק יש סגולות בריאותיות רבות וממליצים מאוד לאוכלו. כבר בתלמוד מופיע שסלק טוב ללב וכן מקטין סיכון למחלות לב (על פי אחת הדעות בתלמוד, הכוונה היא רק כאשר הסלק מבושל).

קרא - דלעת

הנוהגים לקיים את הסדר לפני ברכת המוציא יברכו לפני אכילת הירק "בורא פרי האדמה", ואם כבר בירכו על הכרתי, על הרוביא או על הסלק אין מברכים ואומרים רק: "יהי רצון..."

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה.

לאחר האכילה או לאחר הברכה אומרים בקשה זו:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שֶׁתְּקַרַע רוּעַ גִּזְרֵי דֵינָנוּ, וַיִּקְרָאוּ לְפָנֶיךָ זְכוּיֹתֵינוּ:**

הטעם לאכילת הירק:

השם קרא מזכיר את שמות הפועל בעברית "לקרוא" או "לקרוע", לכן אומרים על הדלעת את ב' הלשונות - קרא וקרע "יהי רצון... שתקרע (קרע) רוע גזר דיננו וייקראו (קרא) לפניך זכויותינו". שתי הבקשות מבוססות על שתי ההגיות השונות - אל"ף ועי"ן.

זוהי בקשה אישית הנוגעת ליום הדין - האדם מבקש שאם נגזר עליו גזר דין רע חלילה, גזר הדין ייקרע, וכן מבקש שיוזכרו - ייקראו - רק הזכויות, ובכך יצא האדם זכאי בדין ביום המשפט.

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

רבי יעקב בעל הטורים כתב על הקרא: "קרי מפני שממהר להיות גדל". תכונתה של הקרא - הדלעת - היא גדילה מהירה, ועל כן אולי יש כאן בקשה שייקראו זכויותינו במהירות, מבלי שתהא אפשרות לקטרג כלל.

הירק:

הקרא הוא ירק ממשפחת הדלועיים, למשל דלעת או קישוא.

בתלמוד הבבלי נזכרת הדלעת בשם 'קרא'. בערבית היא נקראת בשם קרע, דבא ויקטין. לדעת רוב החוקרים, הדלעת בספרות חז"ל היא מין הנקרא דלעת הבקבוק - דלעת היוונית או קרא מצוי שמוצאו באזורים הטרופיים של אפריקה, ומהם התפשט לאסיה ולאזור הים התיכון. לדעת חוקרים אחרים הכוונה לדלעת המצויה. הדלעת נזכרת רבות במקורות של חז"ל.

במשנה נזכרים כמה זנים של דלעת: ארמית, מצרית, יוונית ורמוצה.

הדלעת שימשה לא רק כמאכל לאדם ולבהמה אלא גם ככלי. ובמסכת שבת בתלמוד מתואר כיצד היו מתקינים ממנה כלי.

רוביא - לוביה / חילבה / שומשומין

הנוהגים לקיים את הסדר לפני ברכת המוציא יברכו לפני אכילת הירק "בורא פרי האדמה", ואם כבר בירכו על הקרא - דלעת, על הכרתי או על הסלק, לא מברכים ואומרים רק: "יהי רצון..."

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה.

לאחר האכילה או לאחר הברכה אומרים בקשה זו:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂיִרְבוּ זְכוּיֹתֵינוּ וְתִלְבְּנוּ:**

הטעם לאכילת הירק:

הרוביא, כפי שמופיעה בשם התלמודי, מזכירה את המילה העברית "ריבוי" - כמות גדולה.

המשותף לכל הזיהויים לרוביא - לוביה, חילבה, שומשומין - הוא **ריבוי הזרעים**. ועל כן, מעבר לשם יש קשר משמעותי יותר בין תכונה זו של הירק לתפילה "יהי רצון... שְׂיִרְבוּ זְכוּיֹתֵינוּ וְתִלְבְּנוּ", העוסקת בריבוי הזכויות של המבקש.

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

בעניין זה כותב הבן איש חי שיש להזכיר את שני השמות – רוביא ולוביא, וכך כתב: "ואחר כך יאכל רוביא והוא מה שקורין בלשון ערבי לוביא, ולפי מה שכתב הגאון המגן אברהם ז"ל שיבקש גם לפי המשמעות הנראה מלשון המדינה, על כן אנו אנשי בגדד שקורין אותה לוביא צריך לומר 'יהי רצון... שִׁרְבּוּ זְכוּיֵינוּ וְתִלְבְּנוּ'".

אולם מה משמעות המילה 'תלבבנו'? אולי לשון חביבות, שבה אנו מבקשים מה' שגם ירבה זכויותינו וגם יחבב אותנו מלפניו. אפשרות נוספת: "שתלבבנו" = עניינים הקשורים ללב, ומכאן אפשר להתפלל ולבקש שיהיה לנו לב טוב, לב אוהב, לב בריא ועוד.

הברכה הזו היא בקשה אישית הנוגעת ליום הדין - אנו מבקשים שירבו זכויותינו.

רימון

לפני אכילת הפרי מברכים "בורא פרי העץ", אך אם כבר בירכו על התפוח או על התמר לא מברכים בורא פרי העץ ואומרים רק "יהי רצון..." (ברוך אתה מלך העולם בורא פרי העץ)

אם אוכלים את הרימון בפעם הראשונה ולא בירכו על התמר "שהחיינו" – מברכים גם ברכת "שהחיינו", יש השומרים רימון ליום השני ומכוונים להוציאו בברכת שהחיינו שבקידוש. (ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה).

לאחר האכילה או לאחר הברכה אומרים בקשה זו:

**יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו,
שנהיה מלאים מצות פרמון:**

הטעם לאכילת הירק: בסעודת ליל ראש השנה נהוג לאכול רימון ולהתפלל "שירבו זכויותינו כרימון". כלומר, שזכויותינו יתרבו כמספרם הרב של גרגירי הרימון. אך כפי שראינו, תמיד כדאי לברר את התכונות של הפרי כדי להגיע לעומק הבקשה - התפילה.

יש פער גדול מאוד בין מראהו החיצוני של הרימון (קליפה קשה וקשיחה) לבין תוכן הרימון, המלא במספר גבוה מאוד של גרגירים טובים מאוד. על הפסוק: "כפלח הרימון רקתך" (שיר

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

השירים ד'), אמרו חז"ל: "אפילו ריקנים שבך (ישראל) מלאים מצוות כרימון". כלומר, יש מבני ישראל שנראים בעינינו ככלים ריקים (חסרי מעשים טובים), אבל זאת טעות גדולה. במבט פנימה בהם, מתברר שיש פער בין החיצוני לפנימי והם מלאים במעשים טובים. או כפי הפתגם הידוע בפרקי אבות (ד', כ'): "אל תסתכל בקנקן, אלא במה שיש בו".

כלומר, אסור לנו לשפוט אדם על פי מראהו החיצוני אלא לחפש ולמצוא את הטוב שבכל אדם, ובכך להתחבר עם כל עם ישראל ולאחל לכל אדם שירבו זכויותיו כרימון או שנהיה מלאים מצוות כרימון.

נבואת החורבן של הנביא חגי מתארת מצב שבו הגפן, הזית, התאנה והרימון לא יניבו פרי, כלומר הארץ תחדל להתברך בשפעת פירותיה (חגי ב', י"ט). כמו עץ התמר, גם עץ הרימון סימל את שיבת העם לארץ ישראל ואת ההתחדשות הציונית והקמת המדינה. בזמן המרד הגדול (בשנת 66 לספירה) מרד העם היהודי נגד האימפריה הרומית, וכדי לסמל שלטון יהודי, ייצרו מטבעות. אחד המטבעות היה "שקל" ועליו ציור של רימון.

עם הקמת המדינה, שימש עץ הרימון שוב כביטוי לחזרתו של העם היהודי לאחר גלות של 2000 שנה, ובמהלך השנים יצאו מטבעות נוספים ועליהם הרימון: בלירה הישראלית משנת 1972, בחמש אגורות משנת 1971, ובאחרונה - בשנת 2007 טבעו מטבע שני שקלים חדשים ועליו רימון.

ראש של כבש

הנוהגים לקיים את הסדר לפני 'ברכת המוציא' יברכו לפני אכילת הראש "שהכול נהיה בדברו", ואם אכלו בראשונה את הדגים אין צורך לברך שהכול ויאמרו את הבקשה בלבד. **בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בְּדַבְּרוֹ.**

לאחר האכילה או לאחר הברכה אומרים בקשה זו:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁנֵהִיָּה לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב. [וְתִזְכֹּר לָנוּ עֲקֻדָּתוֹ
וְאֵילּוֹ שֶׁל יִצְחָק אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, בְּן־אֲבָרָהָם
אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם:]**

הטעם לאכילת הירק:

מקור מנהג זה יסודו בתשובתו של הגאון רבי נטרונאי, שנשאל מדוע נוהגים לקחת דווקא ראש. הוא הסביר שהראש הוא ראש לכל האיברים, כפי שראש השנה הוא ראש לכל השנה. על כן אוכלים ראש של כבש או דג ואומרים "שְׁנֵהִיָּה לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב".

בעל הטור כתב שיאכלו דווקא ראש של איל, זכר לאילו של יצחק. עקידת יצחק אירעה, לפי המסורת, בראש השנה, ואזכורה ביום זה אמור לעורר את רחמי ה' עלינו, בהדגישה את המסירות של אברהם אבינו לאל ואת נכונותו להקרבה, שנמנעה רק בשל

המרת הקורבן באיל (כבש). וכך פסק רבי יוסף קארו בספרו שולחן ערוך שעדיף לאכול ראש של איל מאשר ראש כבש.

ועל כן הבקשה תהיה: "שנהיה לראש ולא לזנב ותזכור לנו עקדתו ואילו של יצחק אבינו עליו השלום בן אברהם אבינו עליו השלום".

פוסקים אחרים קבעו שאם אין ראש כבש או ראש איל, אפשר לאכול ראש של כל בעל חיים שהוא. ורבים נהגו לאכול ראש דג, ראו סימן דגים.

משמעות לראש ולא לזנב

ראש של איל או כבש (אך לא ראש של עז), ויש נוהגים לאכול ראש של דג. "שנהיה לראש ולא לזנב", מנהג מתקופת הגאונים בזיקה לפסוק: "וּנְתַנְּךָ ה' לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב, וְהָיִיתָ בְּךָ לְמַעַלָּה וְלֹא תִהְיֶה לְמַטָּה..." (דברים כ"ח, י"ג)

בערב תחילתה של השנה אנו מתפללים ומקווים שעם ישראל יחזור למעמדו להיות לראש. ראש של דג מסמל את הרצון שלנו להיות לראש ולא לזנב. אנו שואפים בעצמנו לקבוע את מהות החיים שלנו, ולא לאפשר לחיים לזרום מבלי שליטה עליהם. אנחנו רוצים לדעת בשביל מה ניתנו לנו החיים. למען איזו מטרה אנחנו קיימים ופועלים? וכן, כיצד הופכים אותם למועילים ומשמעותיים עבורנו? זהו ההבדל בין להיות ראש או להיות זנב.

דגים

הנוהגים לקיים את הסדר לפני 'ברכת המוציא' יברכו לפני אכילת הראש "שהכול נהיה בדברו", ואם אכלו בראשונה את הראש של הכבש אין צורך לברך שהכול ויאמרו את הבקשה בלבד

לאחר האכילה או לאחר הברכה אומרים בקשה זו:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שְׁנַפְרָה וְנִרְבָּה פְּדָגִים.**

נוסח אחר

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שְׁיִרְבוּ זְכוּתֵינוּ פְּדָגִים.**

נוסח אחר - מי שאוכל ראש של דג

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שְׁנַהֲיֶה לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב וְשְׁנַפְרָה וְנִרְבָּה פְּדָגִים.**

הטעם לאכילת הירק:

האבודרהם כתב שאוכלים דגים כדי שנבקש שנפרה ונרבה כדגים. על פי המסורת היהודית בדגים לא שולטת 'עין רעה', כלומר שהברכה שורה במה שנסתר מהעין, כפי שהדגים שבים נסתרים מעין אדם. כמאמר התלמוד בבלי: "ר' יוסי בר' חנינא אמר: וידגו לרוב בקרב הארץ - מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין עין רעה שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין עין רעה שולטת בהם".

ולכן כתב הרב חיים דוד אזולאי שהוא לרמז שלא ישלוט בנו עין הרע, ועל כן נוהגים לבקש: "שְׁנַפְרָה וְנַרְבָּה פְּדָגִים".

לפי אלה הרואים את העיקר באכילת הדג משום שהוא סמוי מן העין, מבקש האדם שמעשיו הטובים יהיו סמויים מן העין ובכך תשרה בהם הברכה. לכן יש נוהגים לבקש: "שְׁיִרְבוּ זְכוּתֵינוּ פְּדָגִים" - כאשר הדבר סמוי מן העין, תשרה הברכה ולא תתלווה אליה תופעה שלילית.

בדורות מאוחרים הוזכר שמי שקשה לו להשיג ראש איל יאכל ראש דג, וכך התמזג מנהג אכילת הדגים עם מנהג אכילת הראש של הדג, ובמקרה כזה מבקשים: "שְׁנַהֲיָה לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנַב וְשְׁנַפְרָה וְנַרְבָּה פְּדָגִים".

יש קהילות שבהן לא נהגו לאכול דג בראש השנה.

תפוח בדבש או תפוח מבושל בסוכר

נוטלים חתיכה של תפוח וטובלים אותה בדבש. לפני אכילת הפרי מברכים: פְּרוּך אַתָּה ה' אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ. אם כבר בירכו על התמר או על הרימון אין מברכים שוב, אלא אומרים רק: "יהי רצון..."

לאחר האכילה או לאחר הברכה אומרים בקשה זו:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁתַּחֲדָדְשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה:**

ויש מוסיפים: מְרַאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה:

הטעם לאכילת הירק:

ביהדות לתפוח יש צדדים חיוביים מאוד, והוא מוזכר לא מעט במקרא, כגון בשיר השירים: "תחת התפוח עוררתיך" ועוד. הבן איש חי כותב: "כי התפוח יש בו שלוש הנאות - טעם, מראה וריח, והוא סימן טוב לבקשתנו שפע הכללי..." כלומר, לפי דברי הבן איש חי, התפוח מבטא את השפע הכללי בשלושה מישורים שונים.

טעם נוסף לאכילת התפוח הוא משום שפעם היו נוהגים לאכול תפוח אחר היין, כדי שלא יזיק היין. אם כן, התפוח הוא "המנטרל" של היין. וכך מופיע בזוהר, שהתפוח בדבש הוא סמל למתיקות בשנה הקרובה ולרצון ובקשה להמתיק את דינו של האדם ביום ראש השנה, שבו הוא עומד למשפט. על כן נוהגים לומר בעת אכילת התפוח בדבש: **שְׁתַּחֲדַשׁ עֲלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה.**

השתלשלות תפוח בדבש

אכילת תפוח בדבש היא מנהג יחסית מאוחר, שהחל באירופה בימי הביניים המאוחרים. אך היסוד לאכילת דברים מתוקים בראש השנה נרמז כבר במקרא. כאשר עזרא ונחמיה מתארים את מהות חג ראש השנה, הם מצווים את העם: "לְכוּ אֲכֹלוּ מִשְׁמְנִים וְשִׂתוּ מִמְּתֻקִּים וְשִׁלְחוּ מְנוֹת" (נחמיה ח', י').

מנהג אחר שקיים עוד מימי תקופת הגאונים הוא אכילת תפוח מבושל בסוכר, וכך נהגו קהילות הספרדים. אולם קהילות אשכנז נהגו לאכול את התפוח בדבש, ומשם זה השתרש לשאר הקהילות, אם כי יש עדיין קהילות האוכלות תפוח מבושל בסוכר.

סימנים נוספים

סימנים-מאכלים נוספים בקהילות השונות:

גזר : מקובל בעיקר ביהדות מזרח-אירופה, כי הגזר נקרא בידיש "מעהרן", מילה שמשמעה גם "לרבות". אולם השם בעברית גזר – מזכיר את שם הפועל בעברית "לגזור", המזכיר את מהותו של יום ראש השנה, שבו קובע הא-ל את גזר דינו של כל אדם ואדם, ולכך אנו מבקשים מהאל שבשנה זו יגזור עלינו גזירות טובות.

הבקשה : יהי רצון מלפניך ה' א-להינו וא-להי אבותינו שתעביר רע גזר דיננו ושתגזר עלינו שנה טובה.

ריאה של פרה: מקובל יותר בקהילות במרחב התרבות האיראנית ובכמה מקהילות מגורשי ספרד.

הבקשה : יהי רצון מלפניך ה' א-להינו וא-להי אבותינו שתהיה שנה זו קלה עלינו כריאה",

חבושים: מקובל בכמה קהילות בצפון-אפריקה.

הבקשה: יהי רצון מלפניך ה' א-להינו וא-להי אבותינו "שתהא שנה זו טובה ומתוקה, ושיצאו חבושי (=אסורי) עמך ישראל ממאסרם לאורה".

תפילה לפני הקידוש

וּנְחַ מְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה יֵאָהֳדוּנָהּ: י"ב פעמים.
וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַחַיִּים וַיִּמְצָא בַשָּׂנֵה הַחַיִּים מָאָה שְׁעָרִים,
וַיִּבְרַכְהוּ יְהוָה יֵאָהֳדוּנָהּ: י"ב פעמים.
כִּי־עָמְקָה מְקוֹר חַיִּים, בְּאוֹרֶךְ נִרְאָה־אוֹר: עֶשֶׂר פְּעָמִים.
אוֹר זָרַע לְצַדִּיק, וְלִישְׁרֵי־לֵב שְׂמֵחָה: י"ז פעמים.
וְאָמַרְתֶּם פֶּה לַחַי, וְאֵתָה שְׁלוֹם וּבֵיתָךְ שְׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר־לְךָ שְׁלוֹם:
עֶשֶׂר פְּעָמִים.
תְּחַל שָׁנָה וּבִרְכוּתֶיהָ:

טוב לומר גם בקשה זו (מספר "לשון חכמים" ח"א).
אָנָּה יְהוָה הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי אוֹרָה, בְּזִכּוֹת הַצַּדִּיק הַסּוֹפֵר עֲזָרָא.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי אֱהָבָה, בְּזִכּוֹת אַבְיֵי וְרַבָּא.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי בְרָכָה, בְּזִכּוֹת אֶסְתֵּר הַמְּלָכָה.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי בִינָה, בְּזִכּוֹת רַבִּי נְחוּנְיָא בְּרֵי־הַקְּנֵה.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי גְדֻלָּה, בְּזִכּוֹת הָאֲמוֹרָא עוּלָא.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי דַעַת הַבְּהִיר, בְּזִכּוֹת מְרָדְכִי בְּוַיָּאִיר.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי הַצְּלָחָה, בְּזִכּוֹת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּוַיִּקְרָחָה.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי נַעַד טוֹב, בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה הַנִּקְרָא טוֹב.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי זְמֶרָה, בְּזִכּוֹת רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרֵי־בְתִירָה.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי חֲנִינָה, בְּזִכּוֹת הַנְּבִיאָה חַנָּה.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי חֲכָמָה, בְּזִכּוֹת רַבִּי יְהוּדָה בְּוַיִּמָּא.
תְּפַתַּח לָנוּ שְׁעָרֵי טְהָרָה, בְּזִכּוֹת הַנְּבִיאָה דְבוּרָה.

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

- תפתח לנו שערי טובה, בזכות רבי עקיבא.
תפתח לנו שערי ישע, בזכות הנביא אלישע.
תפתח לנו שערי ישר, בזכות הצדיק אשר.
תפתח לנו שערי כלפלה, בזכות מְכִיָּהוּ בן־ימלא.
תפתח לנו שערי לוויה, בזכות נְחֻמְיָה בן־חכליה.
תפתח לנו שערי מדע, בזכות בְּנֵיָהוּ בן־הוידע.
תפתח לנו שערי נדבה, בזכות רבי יהודא בן־בבא.
תפתח לנו שערי סמיכה, בזכות הנביא מִיָּכָה.
תפתח לנו שערי עליה, בזכות רבי יהושע בן־פרחיה.
תפתח לנו שערי עזרה, בזכות רבי יהודה בן־במיה.
תפתח לנו שערי פרנסה, בזכות רבי חנינא בן־דוסא.
תפתח לנו שערי פדיה, בזכות רבי יהושע בן־חנניה.
תפתח לנו שערי פריה ורביה, בזכות חנניה מישאל ועזריה.
תפתח לנו שערי צדקה, בזכות שרה ורבקה.
תפתח לנו שערי צדיק חי, בזכות רבי שמעון בן־יוחאי.
תפתח לנו שערי קץ הַיָּמִין, בזכות הצדיק בְּנִימִין.
תפתח לנו שערי קבלת תחנון, בזכות יהושע בן נון.
תפתח לנו שערי רוממות אל, בזכות דוד מלך ישראל.
תפתח לנו שערי שבע, בזכות הצדקת אלישבע.
תפתח לנו שערי תעודה, בזכות חזקיהו מלך יהודה.
תפתח לנו שערי תבונה, בזכות הנביא יונה.

תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את־פניך, נעמות בימינו נצח:
אנא יהוה הושיעה נא, אנא יהוה הצליחה נא: כפתוב: ישא ברכה
מאת יהוה יאהדונהי, וצדקה מאלתי ישעו: ויהי כעץ שתול על-

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

פלגי מים, אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא-יבול, וכל אשר-ינעשה יצליח:

אנא יהוה האל הגדול הגבור והנורא,

שנה זו תהיה שנת אורה, ונהיה חכמים ונבונים בתורה.

שנה זו תהיה שנת ברכה, והיית ה' המלוכה.

שנה זו תהיה שנת גילה, סלוי סלוי המסלה.

שנה זו תהיה שנת דיצה, ה' משכני אתריד נרוצה.

שנה זו תהיה שנת הצלחה, ונסו יגון ואנחה.

שנה זו תהיה שנת ועד טוב, פי ה' יתן הטוב.

שנה זו תהיה שנת זמרה, ולילה כיום יאיר כחשכה פאורה.

שנה זו תהיה שנת חנינה, ופדוני ה' ישוּבוּן ובאו ציון בְּרִנָּה.

שנה זו תהיה שנת טובה, אמרו לבת ציון הנה ישעף בא.

שנה זו תהיה שנת ישר, מה נאוו על ההרים רגלי מבשר.

שנה זו תהיה שנת כלכלה, אדני אלהים יצמים צדקה ותהלה.

שנה זו תהיה שנת לוויה, דשנת בשמן ראשי כוסי רננה.

שנה זו תהיה שנת מעלה, תשואות חן חן לה.

שנה זו תהיה שנת נדבה, ועל כל-פְּשָׁעִים תכסה אהבה.

שנה זו תהיה שנת סמיכה, צנה ה' את-הברכה.

שנה זו תהיה שנת עזרה, ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה.

שנה זו תהיה שנת פרנסה טובה, ומלאו פני תבל תנוכה.

שנה זו תהיה שנת צהלה, חן וחסד ורחמים ורנח והצלחה.

שנה זו תהיה שנת קרון פנים, עטרת זקנים ותפארת בנים.

שנה זו תהיה שנת רחמים, ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים.

שנה זו תהיה שנת רצון, והנה רחל באה עם הצאן.

שנה זו תהיה שנת שלום, ה' יברך את-עמו בשלום.

שְׁנָה זו תהיה שנת תשובה, והיה העלב למישור והרכסים לבקעה.

ומטוב בית יהנה נשבעה, וכפתוב: ושאתם-מים בששון, ממעיני השובה: לישועתך קויתי יהנה יאהדונה: לישועתך קויתי יהנה יאהדונה: לפרקנה סברית יהנה יאהדונה: אָנָּא יהנה הושיעה נָּא, ב' פעמים אָנָּא יהנה הצליחה נָּא: ב' פעמים.

קידוש

אם חל בשבת מתחילין מכאן:

יום הששי: ויכלו השמים והארץ וכל-צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. וישבת ביום השביעי מכל-מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את-יום השביעי ויקדש אתו, כי בו שבת מכל-מלאכתו אשר-ברא אלהים לעשות:

אם חל בחול מתחילים מכאן:

וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצצרת על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם, והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם, אני יהנה אלהיכם:
סברי מרנן. ועונים: לחיים.

ברוך אתה יהנה, אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:
ברוך אתה יהנה, אלהינו מלך העולם, אשר בחר בנו מכל-עם, ורוממנו מכל-לשון, וקדשנו במצותיו, ותתן לנו יהנה אלהינו

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

בְּאַהֲבָה, (בשבת: אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ) אֶת־יוֹם הַזַּכָּרוֹן הַזֶּה, אֶת־
יוֹם־טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה, יוֹם (בשבת: זְכָרוֹן) תְּרוּעָה בְּאַהֲבָה,
מִקְרָא קֹדֶשׁ, זָכַר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. וּדְבַרְךָ מִלְּפָנֵינוּ אָמֵת וְקִיָּם לְעַד.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ, מְקַדֵּשׁ (בשבת: הַשַּׁבָּת וְ)
יִשְׂרָאֵל יוֹם הַזַּכָּרוֹן:

אם חל יו"ט שני של ראש-השנה במוצ"ש
מוסיפים שתי ברכות אלו לפני ברכת "שהחיינו":

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל, וּבֵין
אוֹר לְחֹשֶׁךְ, וּבֵין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, וּבֵין יוֹם הַשְּׂבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי
הַמַּעֲשֵׂה. בֵּין קֹדֶשׁת שַׁבָּת לְקֹדֶשׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּת, וְאֶת־יוֹם
הַשְּׂבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה הַקֹּדֶשׁת וְהַבְּדִלָּת, וְהַקֹּדֶשׁת אֶת־עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשׁתְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹשֶׁךְ:

גם בליל ב' מברכים "שהחיינו", ואם אפשר טוב להביא פרי חדש על
השולחן, ולכוין עליו.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיָּמָנוּ, וְהַגִּיעָנוּ
לְזַמַּן הַזֶּה:

ישב וישתה רביעית או מלוא לוגמיו, ולא יברך אחריו ברכה אחרונה, אף
אם שתה רביעית.

סימנים לרחל - סדר ראש השנה

לע"נ הורינו

מרדכי בר רחל לבית משפחת אביטן

רחל בת תמו לבית משפחת אביטן

לע"נ אחינו

שלום בר רחל לבית משפחת אביטן

לע"נ הורינו

קיינע רבקה לבית משפחת לרנר

חיים משה לבית משפחת לרנר

ת.נ.צ.ב.ה

לע"נ

רחל בת תמו לבית משפחת אביטן

שנפטרה ליל שבת קודש בראשית

אור לכ"ז תשרי תשפ"ג

אזכרה

אחד עשר חודש כז' אלול תשפ"ג

ימים אחדים טרם ראש השנה תשפ"ד